

"IBERIA EXPRESS"

Banco Condal eta Rumasa

Aspalditik zetorren premia bati erantzunez jaio eta hazi dira azken hamar urteotan katalan bankuak. Arazo honek —Kataluniako bankuen ahuleziak,* halegia*— gaubeila* luze eta lo gaiztoak ezarri dizkio katalan burgesiari. Kataluniak ez zedukan, orain guti arte, bere ekonomiak eskatzen zion banku sare autonomorik.

Finantzen filosofia jakin batekin egin dute aurrera, 1960.etik honakoan hain botereitsu agertu diren bankuok. **Atlantico** eta **Bankuni6n** daude talde batean, **Banca Catalana** eta **Banco Industrial de Catalu6na** bigarren batean, **Banco de Madrid** eta **Banco Catal6n de Desarrollo** hirugarren taldean. Hauen atzetik datoz **Banco de Sabadell**, lekuko bankua, baina bortizki datorrena, **Comercial Trasl6ntico** eta **Banco Condal**. Banku eta talde hauetan garrantzi handia izan du bakoitzaren «irudiak». Pentsamendu eta ekintza modu bereziak baititu bakoitzak.

Finantzetan Kataluniako ekonomia inoren eskutan zegoelako, oinarrizko indutrigintza zabal eta ongi finkatu bat sortzerik ez zegoen. Hala zioten katalanismo berriaren ekonomiazko teorikoek. Arrazoin beragatik, teknologia aurreratu bat ere ezinezkoa zen. Madrilen, Bilbon eta beste nonnahi erabakiak hartzen ziren bitartean, bistan zegoen ez zela Katalunia bere ekonomiaz funtsean* jabetuko. Alde honetatik Banca Catalana-ren taldea izan da, Jordi Pujol aurrelari dela, su honen hauspoa. Katalan ekonomiaren izatea eta modernotasuna zabaltzeko tresna izan da bankuon goraldia. Izerdi handiren ondoren lortu du Kataluniak bere banku sarea. Etxe hauen pasiboa honela dago, milioi pezetatan:

Atl6ntico - Bankuni6n	81.000
Banca Catalana - Banco Industrial de Catalu6na ...	62.000
Banco de Madrid - Banco Catal6n de Desarrollo.	41.000
Banco de Sabadell	25.000
Comercial Trasl6ntico	24.900

Banco Condal, beste handion atzetik geratzen* da. Baina Kataluniako edozein banku taldetara hurbildu baltiz, hango banku sarea indartu egingo zatekeen. Gauzak, ordea, ez dira bide horretatik joan. Ikus dezagun zer gertatu den.

1974.ean, beste zenbait bezala, Banco Condal diru* isurkirik gabe aurkitu da, joan den hazilaren* azkenetan; eta, hestualdian, besteren baten beharrean zen. Premia hauen zurrumurrua zabaldu orduko, jendea dirua erretiratzan hasi zen. Irtenbide bakar bezala, azioak saldu beharko dizkio beste bankuren bati, beronek premiazko diru isurkia jar dezan? Nor izanen da azio hauen eroslea? Banca Catalana-ren Aministrazio Kontseiluan eztabaidatzen da erosketa: Pujol alde da; beste zenbait, diru bila etor litezkeen beldur. Banco de Espa6na-ri eskatzen zaio laguntza, jendearen bapateko* diru bilaketarik gerta baledi, erantzunik segurta dezan. Mozoloarena* egiten du honek.

Une horretan Rumasa (Madrile, Andaluzia) sartzen da tarteko. Rumasa prest dago Banco Condal-en erantzunkizunei aurpegi emateko. Azioetatik 25%a erosi du eta lau urtetan ordainduko (2.250 milioi izango dira). Horrezaz gain, beste 26 % hartzeko eskubidea aitortzen zaio Rumasa-ri.

Horrelaxe hil da, Banco de Espa6na-ren eta zenbait politikariren bedeinkazio guztiekin, Kataluniako banku bat. Agintea eskuz aldatu da: Madrileko Paseo de la Castellana-tik egingo da gaurgero Banco Condal-en finantzen politika.

Katalan hizkuntzako azken Lore Jokoak

1974. urtean bi urteburu aipagarri ospatu dira Katalunian. Bata katalanezko lehen liburuarena, **Les trobes en lahors de la Verge Maria**, orain 500 urte Valencian argitara emana. Hori dela eta, joan den urtean liburu azoka eta erakusketa ugari egin izan dira bertan, katalanezko oraino kulturak sendo dirauela agertuz.

Beste ospaketa bat Lore Jokoena izan da. Dakikenez,* Lore Jokoak (**Els Jocs Florals**) 1859. urtean birjarri ziren **Renaixen6aren** garaian. Baina hain ezaguna ez dena, ordea, beste hau da: Lore Jokoak askoz ere zaharragoak direla, haien etorkia Ponventzako eraginez* 1324. urtean egonik, garai hartan Rosell6-n lehenbiziko aldiz egin baitziren. Ba dira, beraz, 650 urte ordutik hona iraganak.

Lore Jokoen helburua, «Maitasuna, Aberria eta Fe-dea» ongienik kantatzen zuten poetei urtero sari bana ematea zen; eta asmo horrekin birpiztu ziren joan den mendean. Azken urteotan, ordea, osterantzeko* sariak ere ematen dira horien aitzakiaz, hala nola **Prat de la Riba**, **Pompeu Fabra**, **President Companys**, **Pau Casals** eta beste, literatura saio eta antzeko lanetarako eskainiak.

1974.eko Lore Jokoak, Holandako unibertsitate eta agintari askoren laguntzari esker, Amsterdamen egin ziren; eta, aspaldion hemengo erdal egunkarietan euskal arazoez maiz* nabari* izan denez, hoztasun eta boikot berbera gertatu da Kataluniako literatur sari nagusiekin hango aldizkari erdaldunetan, albiste inportante hura* aipatu ere ez baitzuten egin.

Canig6 katalan aldizkarian irakurri dugunez, ihazko Lore Jokoen saridunak hauxek izan dira:

Maitasunezko gaia: «Flor naturai», Miquel Palol-entzat, **Amoris** poemagatik.

Abertzaletasunezko gaia: «Englantina* d'or», Josep Colet i Giralt-entzat, **La meva terra canviat** poemagatik.

Erligiozko gaia: «Viola* d'or i argent», Josep M. Murià-entzat, **Decisi6** poemagatik.

Berandutxo bada ere, bihoazkie* gure zorionak, beren hizkuntzaren defentsan hain adoretzu ari diren poeta katalan guztiei.

Kazetariak:

Joanes GOIA
Patxi URTIAGA